Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Trung, Bắc, Tân-văn (Trung-Bắc-Tân-Văn kèm Nam-Phong)	Nam-Phong (Nam-Phong riêng)	Phụ-nữ Tân-văn (Phụ-nữ Tân-văn riêng)	Phụ-nữ, Nam-Phong, Phụ-nữ Tân-văn (cả ba thứ)	Nam-nữ
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 00	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 00	9 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	8. 00	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng. .	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 38	4. 50
Ba tháng. .	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng. .	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: P. H. SCHNEIDER.
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH.
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 5 lignes au cent. timètre de hauteur, sur 0m 068 de large.

1re page
One seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . : 0$12 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ le ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Trường học ta còn cần phải mở thêm nhiều nữa

Cứ đến đầu năm học, các nhà trường mở cửa để thu nhận học-trò, thì lại thấy cái sở trẻ con không được vào trường vẫn còn nhiều không biết bao nhiêu mà kể. Trường nào trường nấy, cha dắt con, anh dắt em, kéo nhau đi xin học ở cửa trường, nghìn nghịt như đám hội, tranh được một góc ghế ở trong trường học, có dễ cũng khó bằng mua được một ngôi ăn chôn ngồi ở đình trung miêu-sở chỗ thôn quê. Cái sở nhà trường thật chưa đủ dung hết cái sở học trò có công đi tìm chỗ học.

Đã mấy năm nay, quí chánh-phủ Bảo-hộ hết lòng lo sự giáo-dục phổ-cập cho dân ta; tùy cái sức công-quĩ làm được tới đâu thì làm, không có chút nào ngần ngại, mỗi năm mở thêm biết bao nhiêu là trường học, bổ thêm biết bao nhiêu là thầy giáo; song lấy số trẻ con đến tuổi học mà so với số trường học, số thầy giáo, thì vẫn thấy hình như uổng chưa đã khát, ăn chưa đủ no. Nói ngay một xứ Bắc-kỳ, nhân số đến bảy, tám triệu, mà chiếu như tỷ lệ các của số Học-chính trong kỳ hội-đồng tư vấn nghị-viện năm ngoái, số học-trò các trường công nhà nước, vừa con trai vừa con gái, mới được có hơn bốn chục ngàn, thì còn biết mấy mươi trăm ngàn những từ-đệ thanh-niên tới tuổi học mà không có trường, đành phải phụ riêng cái phần u-mê đốt nát!

Than ôi! Ở trong cái thế-giới cạnh-tranh ngày nay, trí-thức quả là cái vốn sinh hoạt thứ nhất ở đời, không có một nghề nào ngoài trí thức mà có thể mong tiến bộ được. Trí-thức bởi đâu mà có? Chẳng là bởi sự học đã làm khai phát được trí thức cho người ta dư? Trí-thức cần cho người ta chừng nào, thức là sự học phải cần cho người ta chừng ấy.

Người các nước văn-minh bên Âu Mỹ bây giờ, không kể những nhà chính trị, những nhà pháp-luật, những nhà triết-học, những nhà văn-học, những nhà khoa-học chuyên môn là những bậc xuất loại siêu quần, người mình không làm sao cản gót kịp; mà đến những tay nông-phố cũng phát minh được cách này tiện chúng, cách kia cải lương; những hạng thợ-thuyền cũng sáng-tạo được nay máy móc nay, mai kiểu mẫu khác, mà chẳng thế nữa thì cũng khôn ngoan nhanh-nhẹn, không đến nỗi vụng dại chậm đụt như người mình. Xét cái nguyên-nhân, là vì người ta không ai không có học. Thật thế, cái chế-độ giáo-dục cưỡng bách đã thành là một cái chế-độ thông dụng ở các nước văn-minh bên Âu Mỹ bây giờ; từ nhà quê cho chí kẻ chợ, từ nhà giàu cho chí nhà nghèo, từ con trai cho chí con gái, trong lúc đồng-ấu, ai cũng được theo cái giáo-dục sơ-đẳng sáu, bảy năm trời; ai cũng học được quyển sách, viết thành câu văn, biết tính, biết vẽ, biết lịch-sử, biết địa dư, biết cái nghĩa-vụ làm người làm dân, biết cái lẽ cốt lý-học hóa học. Nói tóm lại là ai cũng có một cái phổ-thông trí-thức để làm cái vốn sinh hoạt ở đời.

Sự học ở nước ta xưa nay thành hẳn là một cái nghề riêng của những người làm quan làm thầy, hướng cơ vua nhờ lộc nước, còn ngoại giả toàn là một hạng người ăn no vác nặng, không có một chút gì gọi là học thức cả; cho nên làm ruộng thì chỉ biết cày sâu cuốc bẫm, làm thợ thì chỉ biết rắc rách chỗi cùn, đi buôn thì chỉ biết mua thùng bán mẹt, một trăm cái cái gì mà chẳng thua sút kém người.

Từ lúc cái phong-trào thế-giới tràn ngập đến xứ ta, lỗ tai con mắt của người mình mới ra khỏi được cái vòng chật hẹp tối tăm, mới biết nghề gì mình cũng kém mà người cũng hơn, mới biết trí thức là nhu-yếu cho sự sinh-hoạt ở đời, mới biết làm nghề gì cũng phải có học mới nên, mới công nhận là sự giáo-dục phổ-cập ở nước ta bây giờ không có thể hoãn được nữa.

Nhưng muốn cho ai cũng có học, tất phải đâu cũng có trường. Sự ấy mong cả ở chính-phủ cũng không nên, mà trách vọng về nhân-dân ta thật chưa được. Mong cả ở chính-phủ thì công quĩ có chừng, dù chính-phủ có tận tâm kiệt lực đến thế nào, cũng không có thể một lúc mà trù biện xong được. Trách-vọng về nhân-dân, thì cái quan-niệm công-ích vốn không, cái năng lực tự-trị chưa có, xưa nay có việc gì hưng lợi trừ hại mà dân mình đã tự làm lấy được bao giờ.

Ở các nước văn-minh bên Âu-Mỹ, sự giáo-dục sở-dĩ được phổ-cập như thế, phần nhiều cũng nhờ về các nhà kiến-thức, các bậc phú hào đem cái lòng nhiệt-thành công-ích đổi với quốc dân mà tán trợ cho thành cái thiện-cử ấy. Dám mong các nhà kiến-thức, các bậc phú-hào trong nước ta cũng nên nghĩ đến cái vấn-đề giáo dục phổ-cập là cái vấn-đề cần kíp ở nước ta bây giờ, nghĩ đến cái nông-nỗi trẻ con đi xin học mà chưa đủ trường, cùng nhau ra công xướng khởi, kẻ xuất tài, người xuất lực, giúp sức với chính-phủ, mà cổ gây dựng cho thành được cái cơ-sở giáo-dục phổ-cập của nước ta. Sau này nhà quê kẻ chợ, đâu đâu cũng có trường, nhà giàu nhà nghèo, ai ai cũng được học, dân-trí một ngày một thêm khai-thông, các nghề nghiệp trong nước tất một ngày có một thêm tiến bộ, cái cơ nước thịnh dân giàu tức là ở đó vậy, Mong lắm thay!

T.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 5 Septembre 1922

Tòa Thẩm-phán thường-trực của liệt-quốc

Trước khi hội-đồng luật-pháp giải tán, thì hội-đồng có ưng-chuẩn một điều khoản thành cần rằng cả các nước không có chân trong hội Vạn-quốc cũng được dự tòa Thẩm-phán thường-trực của liệt-quốc.

Hội Vạn-quốc

Ngày hôm thứ hai, hội Vạn-quốc đã hội nghị ở Genève. Các đại-biểu của nước Pháp là MM. Léon Bourgeois, Hanotaux, và Jouvenel. M. Dwards là đại biểu nước Chili trông coi hội-nghị.

Việc nước Hy-lạp

Quân tình Hy-lạp bị thất bại trong miền Eskichehir. Các bảo-quản nước Hy-lạp báo tin việc mất Ouchak. có nói đất Brousse cũng ngay cấp lắm. Quân lính Hy-lạp nghe chừng đã giảm nhuệ khí nhiều. Nhân dân đến tị nạn ở Smyrne nhiều lắm. Nước Anh có thiết-giáp-hạm *Iron Duke* đóng ở đấy, nhưng người Anh cũng phải lánh ra khỏi thành-phố nhiều.

Di tích một nhà hát cổ

Mới đây ở Civita Lavinie (nước Ý) người ta đào đất có thấy di tích một cái nhà hát cổ La-mã, đường trung-tâm đo được 500 m.

Cái vấn-đề Bồi-thường

Các đại-biểu nước Bỉ tại hội-đồng Bồi-thường, là M. Delacroix và M. Bemelmans sẽ đi Berlin để điều-đình với nước Đức về cái vấn-đề bảo chứng 270 triệu marks or bằng ngân-khố trái-phiếu, hạn trong sáu tháng thì phải nộp bằng tiền thật.

Việc ở Haute Silésie

Trong cuộc chiếu-dân cũng phiếu về việc đặt phần xứ Haute Silésie của nước Đức làm một xứ tự trị, có 513.700 phiếu cử đất ấy làm một tỉnh của nước Phổ, và 50.900 phiếu ưng đặt làm một xứ tự-trị.

Thị giá quốc-trái. — 3/. 63.00 5/. 1915 1916 76.70. — 5/. 1920 88.90. — 6/. 1920 93.00.

TIN TRUNG-HOA

Ngày 29, 30 Août

Việc Bắc-kinh

Ngô-bội Phu điện về Kinh chế-trương tạm duy-trì nội-các cũ; như Nhan-huệ-Khánh cố từ chức thì ấy Vương sủng-Huệ đại-lý. Tòa nội-các Đường-thiếu-Nghi, Ngô cục lực phản đối.

Đảng Trực-lệ đối với Lê-nguyên-Hồng đã nhiều áo-cảm quá, bình nhờ, có ý bức Lê phải khử vị.

Tại Bắc-kinh có binh biến; hai sư-đoàn thứ 34 và thứ 35 khởi loạn, lấy khí-giới đi mất.

Việc Quảng-đông

Trần-quỳnh-Minh về Quảng-châu lại đặt tổng tư lệnh bộ Việt quân, Trần làm tổng-tư lệnh.

Lục-vinh-Đình lại ngầm về Quảng tây, mưu liên kết với Trần-quỳnh-Minh, hiện có phái đại-biểu tới Quang-châu cùng Trần thương-thuyết mấy điều kiện sau này: 1· Quảng-tây với Quảng-đông hợp làm liên tỉnh tự-trị. 2· Lục thu thập những cựu quân đội ở Quảng-tây đẹp yên thổ-phỉ Quảng-đông đừng can-thiệp đến. Trần đã lỗ ý tán thành, bảo người đại-biểu về phục mệnh.

Quân Hoàng minh-Đường thừa thắng tiến chiếm huyện Hòa. Trần-quỳnh-Minh phái Hoàng Cường là tư lệnh đạo quân thứ bảy đem đương phòng ngự.

Nói về giá-trị của mỹ-thuật

(Tiếp theo)

3· Trừ được lòng tư kỷ. — Người xưa ở vào cái thời-đại hỗn-độn thuần phác, ở hang chui tổ, uống huyết mặc da, lấy trời đất làm nhà cửa, nhân vạn vật làm lương trừ, chẳng biết có lòng tư, chẳng biết có lòng công, thực ra là không có điều gì là tư mà cũng không có điều gì là chẳng công vậy. Về sau này các bậc thánh trí sinh ra, sự tài hại thấy hạn bất kỳ, mà đặt ra kho tàng để phòng bị, sự biến cố cạnh tranh để phát, mà lập ra bờ cõi để ngăn ngừa. Nhưng rồi ra cái lòng tư kỷ cũng vì đó mà mỗi ngày lại thêm phát hiện. Kịp đến lúc đã đổi tệ quá lắm, lòng tư-kỷ thịnh mà cái thói kiêm tính tranh đoạt càng tràn khắp ra, vì đó mà diễn nên cái cuộc đời mạnh hãn thịt yếu, hơn được kém thua. Nhân thế mà đặt ra vua quan để chăn dân trông trị, nhưng vua quan đã chẳng không ai là người có lòng tư, cho nên vua đế quan tham đời nào là không có, rồi ra chính trị tàn ngược mà sinh ra cái mối loạn lạc lớn bởi. Bởi đó mà lại có những người tự mệnh là ưu thời mẫn thế, tự coi là có học thức tài lực, đưa ra lo liệu lấy việc đời, nhưng những hạng người đó vì tiết đã là không tự, rồi sinh bè nọ đảng kia, đều mượn việc đời mà thỏi-hành cái thủ-đoạn tư kỷ, cái nỗi nhiễm loạn cũng lại càng thêm ấy tức xưa tới nay cứ mỗi cái chủ-nghĩa thất-bại, thì lại có một cái chủ nghĩa chẳng hạn, nhưng không mấy khi là có cái gì thành lập hoàn toàn, cũng là bởi cái lòng tư nó làm chướng ngại cho nên thế. Ôi! cổ nhân sở dĩ đặt ra cái chế-độ của riêng ấy là cốt ý để phòng sự không đủ và tranh cướp nhau đó mà thôi, chứ ngờ đâu của riêng có mà lòng riêng sinh, muốn cạnh-tranh nhau, muốn cướp bóc nhau, cạnh tranh cướp bóc càng thịnh, mà phần không đủ lại càng thêm, dẫu họp các hạng thực sĩ triết-nhân hết tâm tư mồi tinh-thần, tìm ra pháp chế để bổ cứu, nhưng rút lại cái điểm ám mờ không trừ được thì cái tệ này dẫu tẩu ngóc, mà cái hại khác đã trán vào ngay; lưu tệ đến đâu, thì không những nhà riêng của, người riêng vui mà thôi, mà lại có cái tệ hơn nữa, kể cả riêng học, làm thợ riêng nghề, có lẽ ở đời ai cũng đều có lòng tư như thế cả.

Mỗi người đều mang sẵn cái lòng tư để làm cái mâu-thuẫn đối địch như thế, nay ta đã muốn đem cái học thuyết của triết-nhân mà giải thích, đem pháp-luật mà cưỡng trị, đem lời nói của lớn giáo mà khuyên giải, thì e có lẽ cũng không rồi, vì cái tư tâm nó lẽ có đã sâu, không thể đem không-ngôn mà bắt phải quay về chính-đạo. Thế thì làm như thế nào? Ta thử nghĩ, ta thử xét kỹ xem, thì cái phương-pháp êm đềm mà có hiệu là lại chỉ nhờ có mỹ-thuật vậy.

Cái trạng thái tây hóa của mỹ cảm đã phá trừ được ý bì-thử cho người mà cái trạng thái siêu-thoát lại rộng-rãi công bằng, thuận ứng với vật ngoài, không còn có tư ý chất chứa ở trong, nếu mà còn có tư ý thì cái mỹ-cảm sẽ tiêu duyệt đi vậy. Vả chăng mỹ-cảm mà tiêu duyệt, tinh người lắt không yên, cho nên lấy pháp luật mà trừ lòng tư, thì cái thế trái ngược mà tệ dễ sinh, lấy mỹ-thuật mà trừ lòng tư, thì cái thế xuôi thuận mà hiệu ấy khi có tệ; nếu mà có tệ thì lỗi cũng không phải tại mỹ-thuật, đó là vì người lúc ngày thường tập nhiễm tiễn ai đã nâu, cái mỹ-cảm lúc thường ngoạn chưa thuần, cho nên không linh lược cái về đẹp được chất nào. Một kẻ kia chứa riêng được nhiều các mỹ-thuật-phẩm, cả ngày lo ngay ngáy, phiền là chưa đủ mà lại lo không giữ được, có khác gì đem ở giữ tiền, chứa nhiều mà không biết dùng, thì mỹ-cảm làm gì cho có. Cho nên người ta khi coi ngắm cái đẹp tự nhiên trong khoảng trời đất, như non xanh chôi vời, nước biếc mênh mông, bóng mây bay trong đêm, đám khói trên ngọn cỏ, màn hoa trăm vẻ dưới bóng giăng tròn, bóng liễu nghìn tơ trong cơn gió lướt, như có như không, nửa hư nửa thực, mang rứt là khiến cho người ta được vui lòng sướng mắt, mở rộng tâm linh là có làm sao? Vì rằng ai cũng biết những cái đẹp ấy ta không có thể riêng cầu được, cho nên trong lòng thuần tây sạch sẽ, mà hay sạch đa tình thụ được ngay. Vào đến nơi danh đô đại-ấp, trèo lên nơi gác thẳng lầu cao, hay là vượt qua núi cao biển rộng, gành đứng thác treo, không khỏi nỗi tai ù mắt lóa, đảm khiếp tâm kinh, là bởi ta đối với những cái về đẹp tự nhiên lấy còn có chất tư ý ở trong lòng, dẫu có mến yêu, lại còn sợ hãi, thì mỹ-cảm bao giờ cho phát hiện ra. Mỹ cảm ấy là tự hầm thụ của người ta sẵn có, thì có lẽ chế thắng được lòng tư kỷ, nên dẫu khi nào mà lòng tư-kỷ thường bị những cái vật ngoài nó khích động thì còn có thể cưỡng chân được, không đến nỗi hại đến tâm thần.

(*Còn nữa*) X.

LỜI ĐÀN BÀ

Đối với chị em bạn

Nghĩa bầu bạn là một nghĩa trong đạo ngũ-luân, đàn-ông có tình bầu bạn, thời đàn-bà cũng phải có tình bầu bạn vậy; nhưng mà muốn có bầu bạn, phải nên biết cách đối đãi với bầu bạn, mà trước hết kết bạn phải tìm người xứng đáng, để giúp đường trí thức cùng mình, chớ kẻo nữa gặp phải bạn chẳng hiền, lại hại cho mình về sự đức bạn chẳng.

Xưa nay bạn gái đối với nhau, thường thường chỉ có chuyện trò đùa bỡn, hoặc so sánh cách giàu sang, nay quần-là mai áo lượt, vòng vàng xuyến ngọc đua-tranh hơn kém về đương vật-chất, phần nhiều hơn về phần tinh thần; bởi vậy cho nên cách giao-tình của bọn gái, ít có bền chặt đậm thắm; lại có người kết bạn bề vì theo sự lễ, bề, đồng liêu bóng xuống, mà thành ra thân mật nhau, hoặc vì có bạc đông đài, ngày tháng lần lần, mà thành bè bạn, hoặc vì việc nhà lôi thôi, tình duyên trao-trác, lắm lúc không biết nghĩ thế nào, nên chỉ tìm bạn bè mà than thở, nói phô cho hả giận. Những các cách đối với bạn như thế, đã vô-ích cho mình, mà còn làm mất cái tiếng tinh bầu bạn đi nữa.

Ôi, cái nghĩa bầu bạn là hòa nhã êm ái biết bao, để khi bạn bậc sự phải chăng, mở mang tư-tưởng chuyện trước việc xưa, người biết nghĩa này, kẻ thông lý khác, mách bảo lẫn nhau, nhiên-hậu khi ra đương lấy việc đời, mới khỏi lầm lỗi. Vậy thời đối với bạn thực là một người giúp công học-vấn tri-thức của mình, không nên đem cảnh-sang hèn mà tỉ nghĩ với bạn, tri giao cốt lấy trung-tín làm phương châm, bao nhiêu sự tình phiền phức, không nên chúc khó cho bạn phải lụy vì mình, việc kín đáo của bạn, không kai nào lại tiết-lộ với ai, công việc gì của bạn, có quan-hệ đến sự danh dự, mình có thể giúp sức giúp lời được, không nên từ-chối, để yêu-mến tin cậy nhau, thời thủy-chung giữ chặt một lòng, thấy bạn có điều may thời mừng thấy bạn gặp việc rủi thời lo sự, cũng như mình gặp phải vậy, việc gì lầm lỗi của bạn, nên ân cần can ngăn, nhẹ nhàng một cách, chớ nên nóng nẩy làm sinh lòng giận dữ của bạn. Phàm người có lỗi, khi nào họ cũng muốn chữa cho khỏi lỗi của họ, cho nên dùng lời hăng hái thời hay mếch lòng, phải nên kiến cách nói rõi vui vẻ, mà dùng người phải nghiêm-trang, hoặc dằng dịu mà lời gẫi, để cho bạn tỉnh ngộ, mà đổi nết xấu đi, thời thực trọn vẹn bạn bè, bởi vì người ta không thể không mình có bạn, để khuyến miễn giúp giảm cho mình, mà nếu có bạn lại không biết cách cư xử cho hợp tình nghĩa bầu bạn, thời thà rằng thương bạn cùng cây cùng cỏ cho rồi.

Đạm Phương nữ-sử (Huế)

Bảo-tồn Khổng-học

Dịch sách Luận-ngữ

Loại thứ VIII

Nói về cách xử kỷ tiếp vật

(Tiếp theo)

208. Tử-Cống viết: Hữu mỹ-ngọc ư tư, vẫn quĩ nhi tàng-chư ? Cầu thiện giả nhi cố chư ? Tử viết: Cô chi tai Cô chi tai! Ngã đãi giá giả dã.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 24).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Cống thấy đức Khổng-tử có lời đức mà không làm quan, mới đặt lời hỏi rằng: Giả như có hòn ngọc tốt ở đây, thì bỏ vào hòm mà giấu đi chăng? hay là cầu được giá đặt mà bán chăng? Đức Khổng-tử đáp rằng: Bán chứ, bán chứ, ta còn đợi giá đây.

209. Tử viết: Xuất tắc sự công-khanh, nhập tắc sự phụ-huynh, tang sự bất cảm bất miễn, bất vi tửu khốn, hà hữu ư ngã tai.

(Xem trong bộ Tử-thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 24)

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử tự khiêm rằng: Ra ngoài thì biết thờ quan Công quan Khanh cho phải phép, vào trong nhà thì biết thờ cha anh cho phải đạo, gặp việc tang không dám không cố sức, không bị rượu làm khốn mình, bốn đức tốt ấy ta có được điều gì đâu.

210. Tử viết: Pháp-ngữ chi ngôn, năng vô tòng hồ, cải chi vi quí. Tốn ngữ chi ngôn, năng vô duyệt hồ, dịch chi vi quí. Duyệt nhi bất dịch, tòng nhi bất cải, ngô mạt như chi hà dã dĩ!

(Xem trong bộ Tử-thư chính văn chữ nho quyển Thượng-luận về thiên Tử-hãn tờ 25).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng: Như mình có lời nói mà người ta lấy lời pháp-tắc răn cải lỗi cho mình, chắc là mình phải nghe theo, song phải biết đổi lỗi đi mới là quí. Mình có lời mà người ta lấy lời hòa thuận bảo cởi lỗi cho mình, chắc là mình phải đẹp lòng, song phải biết suy nghĩ ý câu nói của người ta mới là quí. Nếu chỉ đẹp lòng mà không chịu suy nghĩ, chỉ nghe theo trước mặt mà không hay đổi lỗi, người như thế thì ta cũng không làm sao được nữa.!

211. Tử-Lộ vấn hà như tư khả vị chi sĩ hĩ? Tử viết: Thiết-thiết tì-tì, dị-nhi dã, khả vị chi sĩ hĩ. Bằng-hữu thiết-thiết tì-tì. Huynh-đệ dị dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 13).

DỊCH NGHĨA — Ông Tử-Lộ hỏi thế nào thì đáng gọi là người sĩ? Đức Khổng-tử đáp rằng: Bất với người thiết-tha chu-chỉ hòa vui, thế đáng gọi là người sĩ vậy. Ở với bằng bạn thiết-tha chu-chỉ, ở với anh em thì hòa vui.

212. Nguyên-Hiến vấn sĩ. Tử viết: Hàng hữu bao cốc, bang vô bao cốc, sĩ dã.

(Xem trong bộ Tử-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 13)

Po Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường
Từ rofilms của Cornell

DỊCH NGHĨA — Ông Nguyên-Hiến hỏi điều gì là điều đáng lấy làm hổ-thẹn ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Lúc nước có đạo không làm được việc gì mà chỉ biết ăn lộc, lúc nước vô đạo, không biết toàn thân tránh họa mà cũng tham ăn lộc, như thế thật đáng lấy làm hổ-thẹn vậy.

213. Khắp phạt oán dục bất hành yên, khả dĩ vi nhân hĩ. Tử viết : Khả dĩ vi nan hĩ, nhân tắc ngô bất tri dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 13).

DỊCH NGHĨA — Ông Nguyên-Hiến lại hỏi : Người mà ngăn cấm được những điều hiểu thắng, khoe khoang, oán giận, tham muốn không làm, có gọi được là nhân không ? Đức Khổng-tử đáp rằng : Người được như thế cũng đã khó lắm rồi, nhưng gọi là nhân thì ta không dám biết vậy.

214. Tử viết : Bang hữu đạo, ngụy ngôn ngụy hạnh. Bang vô đạo, ngụy hạnh ngôn tốn.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Hiến-vấn tờ 13).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử dạy rằng : Lúc nước có đạo thì nói cao nết cao, không phải kị hủy gì cả. Lúc nước vô đạo thì nết cao mà nói tốn-thuận, mới toàn thân mà tránh họa được.

(Còn nữa) D. B. T.

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ mười một

Mạc tiểu-Kiều

Này trong bạn đào thơ liễu yếu
Đem câu trung-hiếu dặn dò đâu.
Quản-khoa là Mạ-tiểu-Kiều (95),
Duyên-Cầu-lâm (96) sớm đã theo Quận-Kỳ 97).
Tuổi bồ-liễu dương khi quân tử (98),
Gánh giang-sơn riêng chữ quân thân.
Long đong theo chồng chung
rẫu (99),
Nương xa pau-lê (100), mà gần
phụ vương,
Đoạn tuất tuế khôn đương chồng giặc
Bình năm dinh (101) nàng cứ được
theo.
Tuổi mười ba kém phận may rủi,
Thân bồ đào đức cao sâu trận nay.
Xe tuong-quốc trở tay lại Bắc, (102)
Ngựa Thanh-Ải (03 tăng bước về
lấy.
Nước cơ cầu mã cũng nay,
Mỹ dương ngưu-tượng, tinh bài thi xe.
Sự thua dược, xe về tuế lực, (104)
Giận mình thời (105), non nước của
cay!
-n-ẩn (106) nào trước là ai?
Công niêm niêu ngẫu, tổ tay mình-
hồng.

85. Con ông Mạc-kinh-Khoan.
96. Cầu Lâm diên người Hải kinh đi qua cầu Lâm gặp được người gái đẹp rồi kết duyên làm vợ.
97. Quận-kỳ người ở Nghệ-dương là chồng Mạc thị.
98. Là đột quân.
99. Là cái bụi lô quân khó đi.
100. Phan tế là người chồng ở rể.
101. Ông Mạc kinh Khoan chạy ở Cao bằng đem quân chiếu là 5 đinh, xuống với Thăng long.
102. Nhà Lê sai phong Mạc-kinh-Khoan là Thông-quốc công.
103. Trịnh Tăng sai tiến chức là Thanh-đô vương.
104. Thế nước và sức quân mạnh yếu.
105. Anh thư là người đàn bà giỏi.
106. Cuc. ông Sơn Điền-trưởng chiếu ở nước Nhật bản tên là A-nhân, đánh giặc thấy cha.

Mệnh trời dẫu khôn mong cưỡng được,
Khúc sông Dâu (107) dòng nước vơi đầy.

Gái kia báo hiếu ghê thay !
Cõi Giới Nam để lâu dài tiếng thơm.

Bài thứ mười hai

Nguyễn tông-Bảo

Nguyễn tông Bảo lòng nhiều biết hổ,
Sự hiếu này, nông nỗi kể ra.
Những mong vinh hiển mẹ cha,
Mỹ mang nghìn phúc người ta trông vào ?
Nước Lục thủy (108) trôi dào bể học.
Mạch Phúc-khê (109) khuất khúc xinh thay.
Đôi khi gió các giăng đài,
Tình xuân công-tử ra người phong-lưu.
Mài lắc-diễn nhiễm mài khả-
dễ (110),
Thói Hàm-đan (111) ra nghệ Keo
giả.
Lẫn lừa tháng trải ngày qua,
Tuổi Hoàng-nam (112) tính còn là ba đông.
Hay đâu bỗng mở lòng tỉnh hồ,
Nghĩ biết bao nông nỗi chua cay.
E long cha mẹ phiền thay,
Lạy cha mà nguyện thờ ngày xin chừa.
Mộng đã ứng nuốt phi kinh-
sử (113),
Gánh quần-thần hai chữ trên vai.
Hai phen sang sứ Yên-Đài (114),
Bắc, Nam vâng mệnh bấy nay đi về.
Ngàn Công-mẫu trồng về quế
cối (115),
Núi Tiêu-cô trạnh mối tông
đường (116),
Tắc lòng gửi đám mây hàng (117),
Quan sơn muôn dặm mơ-mang gia-
sơn (118).
Gọ ghiền-cảm chứa chan trên giấy,
Tập Sử-hoa (119) tỏ tấc cương
thường.
Sửa mình hiếu đã nên hường,
Tử-trâm ba đã, Lễ-chương bau-
lê (20)

(Còn nữa)
Cúc đình, Phạm-nguyễn-Cấp

107. Sông Dâu là thường lưu sông Cửu tư Cao-bằng chảy qua mấy huyện rồi chảy vào sông Sài-đồn.
108. Lục thủy là sông của Lục ở về đầu địa phận huyện Hàng-nhân.
109. Phục khê là làng quê ông Tông-Bảo cũng thuộc về huyện Hàng-nhân, Thái bình.
110. Lắc-diễn là sông Lắc-giả, xưa để là ở đâu hai tiếng long của mình trở.
111. Lang Hàm-đan ở bên nước Trung hoa, tục làng đi học chơi là người có tiếng từ xưa.
112. Hoàng-Nam nữ ngày trước có đặt ra hạng thanh đồng đến ba mươi tuổi mà không đỗ thì gọi là hoàng nam. đến 20 tuổi gọi là đại hoàng nam, 21 tuổi trở lên gọi là trung hoàng.
113. Ông Tông-Bảo khi 20 tuổi mới thôi chơi bời, xin với bố mẹ, cắm ấy cốc có khoa thi, mình mới rõ thấy mình mang tất cả kinh sử ấy để ra nuôi vào bụng, lúc lịch duy nghe trong bụng nó lắm, quả nhiên khoa ấy đi hoàng-giáp, sau làm quan được hai lần sang sứ Tàu.
114. Yên-kinh là kinh đô Tàu tức là thành Bắc-kinh bây giờ.
115. Núi Công-mẫu ở gần kinh thành Lạng-sơn, khi ông Tông Bảo đi sứ có qua lên xem và đề bài thơ.
116. Núi Tiêu-cô ở bờ Đông 5 tỉnh này thuộc tỉnh Hồ-bắc bên Tàu, khi đoàn đi sứ có qua chơi lên lên Nhạc-dương thấy có núi ấy đặt cảnh đó, cảm tình cũng để bài thơ
117. Bạch-Dương ở tỉnh-hiện-Kiết đời nhà Đường bên Tàu, đi việc mình vua, qua dưới núi Thái hàng trông lên thấy đám mây trắng, sực nhớ đến cô cha mẹ ở nhà.
118. Quan sơn là nói với ấi, gia sơn là nói với nhà là cảnh đi đường xa, trông với về cảnh nhà.
119. Ông có tập thơ Sứ hoa tông vịnh truyền lại.
120. Lăng Tử-trâm ở về phủ Quốc-oai, trước có bọc đình đá khắc lắm. Lăng Liễu chăng ở huyện Gia-lộc tiết dương xưa vẫn khắc bản in sách.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 6 Septembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 1 $ 20.

Tin tàu — Tàu *Cordillière* mang thư sang Pháp, đến ngày 8 Septembre ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon. Thư ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong, chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối mồng 7 Septembre.

Quan Toàn-quyền Baudoin về tới Hanoi. — Quan quyền Toàn-quyền Baudoin ở Nam-kỳ ra Bắc-hà tới Hanoi chiều hôm qu lúc 18 giờ.

Bảo-hộ xin cô lời kinh cáo ngài đã tới nơi được mạnh mẽ.

Hội-chợ Hanoi Quan Thống-sứ vừa ký nghị định cấp cho Hội-đồng ở chợ Hội-chợ Hanoi số tiền 5.000 đồng để dùng vào việc làm ăn nhỏ mới cho Hội-chợ.

Một ngạch lục-sự Âu-nam. — Nghị định quan Toàn-quyền ngày hôm qua 5 Septembre 1922 có đặt ra một ngạch lục-sự và thư ký lục-sự Âu-nam tại các tòa Nam-án để nhị cấp ở Bắc-kỳ.

Cái những người nguyên quán ở Đông-pháp là người xứ thuộc-địa hay là người xứ bảo-hộ của nước Pháp, hay là người nhập tịch dân Pháp mới được vào ngạch ấy mà thôi.

Ngạch lục sự và thư ký ấy phân ra làm ngạch sau này :

Hai hạng chánh lục sự
Ba hạng lục sự thượng hạng
hai hạng lục sự thường
Ba hạng thư ký lục sự thượng hạng
Năm hạng thư ký lục sự thường
Một hạng thư ký lục sự tập sự.

Các hạng lục sự và thư ký lục sự sẽ tuyển ở trong các ngạch người đang công sự nước chưa công sự ở một công sở nào tại Đông-pháp và phải có những văn bằng sau này : bằng tú tài tây, bằng tốt nghiệp trường Pháp-chính, bằng Thành-chung Pháp Việt, bằng riêng cho đẳng Tây (Brevet d'enseignement primaire Supérieur) hay là bằng tuyển hạch tốt nghiệp trường Hanoi và Saigon tuyển cho người làm ngạch 20 tháng 4 1910.

Trong số bao ngày mai, bản quán sẽ lược dịch nốt tờ nghị-định này.

Bắc kỳ Quan-lại ái-hữu hội. — Quản trị hội đồng hội Bắc-kỳ Quan lại khi họp :

Ngài chủ nhật 3 Septembre tây, hội-đồng quản-trị đã họp tại nhà hội Khai trí tiến đức mà bàn các việc trong hội, cùng các văn-đề các quan hội. Nay tôi xin đem tờ hội-đồng giải quyết các văn-đề ấy, kính đạt để các quan biết sau này :

1° Hội mới lập vào tháng tám tây, thời tiền lệ đồng niên phải đóng cả nay lại phải đóng nửa năm.

Hội đồng Quản-trị định rằng : Để có nhiều ông đã gửi tiền đóng tiền lệ cả năm rồi thời xin định lưu tiền lệ cả năm mới phải.

2° Các quan Tri-châu cùng Trợ-tá, tiện-bổ, Tuần-phủ, Kinh-lịch nên đóng vào ngạch nào ? vào hạng quan hay là lại ?

Hội đồng Quản-trị định rằng : Cứ theo Nam lệ thì các ông ấy đã vào hàng thuộc viên, nhưng mà trong 5 hạng ông ấy, duy có ông Tri-châu đã có ấn, dưới lại có tư thuộc viên, thì ông ấy nên phải đóng vào hạng quan. Còn bốn hạng ông kia hàm đã cao mà dân đã gọi là quan thì cũng nên đóng như thế cả, cho khỏi phải xin phép quan lớn Thống-sứ mà đặt lệ riêng cho các chức ấy.

3° Các ông đã có giấy tỉnh-nguyện vào hội có phải chờ hội đồng Quản-trị phúc lại mới phải đóng, hay là phải đóng liền ngay ?

Cứ theo điều lệ hội, khoản thứ 9 thì phải chờ giả lời, nhưng mà bây giờ đương thời tổ chức, cho nên hội-đồng quản trị ngày khởi lập hội cho đến kỳ đại hội đồng tháng 12 tới, ông nào xin vào hội thì xin cứ gửi ngay tiền lệ vào hội cho quan Thủ quỹ Bỏ thống như-tri Đỗ-đình-Thuật, số nhà 49 đường Doudart de Lagrée Hanoi, ngài sẽ giữ giấy biên nhận lại, thì xin coi giấy biên nhận ấy như là tờ của hội phúc lại vậy.

Vậy xin kính đạt để quan lại trong Hội biết.

Nay kính đạt
Thay mặt quan Hội-trưởng :
Quan phó Hội-trưởng
Lê-trung-Ngọc ký

Hội Tri-tri. — a) *Những lớp tiểu học* : Trường tiểu học của hội đã khai từ hôm mồng một đầu tháng. Các lớp đã gần chật nhưng cũng còn có thể lấy thêm được học-trò. Vậy ai muốn xin học gửi đơn xin ông Đốc trường học tiểu học (Monsieur le Directeur des Cours primaires de la Société de E. M.)

B) *Những lớp thành chung* : Hội-đồng trị-sự hội định đến mười tám tháng này, hồi 5 giờ chiều, tại nhà hội quán số 59 phố hàng Quạt, tuyển học sinh vào lớp thành chung. Những người muốn xin vào học lớp ấy thì phải có bằng tiểu-học.

Đơn xin phải đính theo giấy khai sinh gửi đến cho ông Hội-lớp thành-chung M le Directeur des cours complet d'adultes de la Société) đến chiều 16 thì hết hạn.

c) *Lớp học tối* : Đến tối thứ hai mười một tháng này thì lại mở lớp dạy tối, dạy tiếng pháp và dịch tiếng ta, mỗi tuần lễ học ba buổi, mỗi buổi độ 2 giờ rưỡi. Lớp này cốt để giúp cho những học trò nhơn tiện muốn học thêm tiếng Pháp và dịch tiếng Pháp ra tiếng ta. Ai muốn xin vào lớp lớp này thì nên gửi đơn đến cho ông Bốc thánh-chung và lớp tối. Số học trò chỉ lấy độ 50 người trở lại.

d) *Lớp chữ nho* : Lớp này mở từ năm ngoái, độ nông nực nghỉ, nay Hội-đồng trị-sự định đến mồng hai tháng mười này lại mở lớp ấy. Lớp ấy cốt để các ông hội viên tây, song những ông ngoài hội viên muốn đến tập cũng được. Tập lớp ấy không phải giả tiền. Những ngại thích ở bảo tồn quốc-túy ▪ muốn thông hiểu cuỗ Nho, muốn cho giới quốc-văn thì nên đi tập lớp ấy. Ông chương giáo lớp ấy là ông Nguyễn-hữu-Tiến, tú-tài, trự bút *Nam-Phong*. Ai muốn theo tập lớp cuỗ nho ấy thì xin viết giấy cho ông ấy thư ký hội là ông Ngô-vi Liễn, thanh tá ở nhà-việc phố Borgnis Desbordes.

Ngoài những lớp ấy hội Tri-tri lục tục chính đốn mở một lớp giảng văn chương ta nữa.

Hội-Trưởng Hội Tri-tri lại cáo

Vạn-tượng và Bạch tản hội-tiệc. — Bản quán được tin mừng rằng ông Trần-đình Hoè, nghị-viên hạt Thái-bình vừa được mông thưởng Vạn tượng và bạch tản Hội-linh (millions d'éléphants et Parasol blanc). Bản quán có lời mừng ông nghị Hoè.

Các khoản lệ phí ở các tòa Nam-án. — Ngày mồng mười, Hội-đồng sửa đổi các khoản lệ-phí ở các tòa Nam-án đã họp tại Tư pháp-viện.

Tòa án Đại hình. — Như lời bản báo đã đăng bữa no, tòa án Đại-hình đến ngày 18 Septembre này sẽ họp xu thử ba trong năm. Các việc ghi vào sổ để xét hỏi cả thảy chừng 15 việc mà phần nhiều là các việc làm g ấy bạc giả. Việc hai tên bồi bếp giết chết một người đàn bà Nhật bản tại Chapa rồi vất xuống hồ cũng xử trong vụ này.

Trộm ở sở Điện-báo — Sở Điện-báo độ này hay mất trộm giấy bạc bỏ vào phong thư thật. Mới ngày nào tìm ra cái trộm bạc giấy cũng ở trong thư mà một người trong sở ấy bị tống-giam, đến nay vẫn chưa xét xong, mà nay lại có cái trộm cũng y như thế.

Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng từ rày không nên bỏ giấy bạc vào phong thư mà gửi đi nữa, để khai ở người bỉ cũng vậy, vì ở sở Điện-báo cứ trộm luôn mãi. Mới rồi có một nhà thương-mại Tây gửi đi Huế 500 đồng giấy bạc, phong bì gắn cẩn thận, ở ngoài lại gắn 5 dấu xi, khi thư đến nơi, người nhận mở ra thì chỉ thấy mấy tờ giấy thấm giấy trắng, cầu cũng y như là giấy bạc, mà cái trộm ấy thật là khéo.

Việc thủy-tai ở Sán-dầu. — Một người Kiều-bào ở Xiêm-la là M. Trịnh-tri-Dũng quyên mười vạn đồng bạc Xiêm để chẩn những dân bị thủy tai ở Sán-đầu (Swatow) mới rồi. Xem như vậy thì biết những nhà phú-hào của nước người ta thật biết thương người đồng-loại lắm.

Tăng tiền thuê nhà. — Theo lệnh Tòa-án, sở Cảnh sát đã cho xét về việc M. Trần-văn-Thơm kiện M. Ng-bá-Châu tăng tiền thuê nhà trái phép.

Mông thưởng ngân-tiền. — Theo như chỉ-dụ Hoàng-thượng ngày 10 Mai 1922 các viên chức trong ngạch Thương-chính có tên sau này được thưởng :

Ngân-tiền hạng nhất :
M. Ng-huy-Khuê, thư ký hạng ba ở Hanoi ;
M. Bạch-huy-Ru, thư ký hạng ba ở Hải-dương ;
M. Ng-văn-Giu, thư ký hạng ba ở Hoangay

Ngân-tiền hạng nhì :
M. Trần-ngọc-Trang, thư ký hạng ba ở Hanoi ;
M. Nguyễn-văn-Thành, thư ký hạng ba ở Saigon ;
M. Phạm, chéong-Woung thư ký hạng tư ở Hà-giang ;
M. Phạm-văn-Ngạo, thị-dịch hạng nhì Hồ đó ;
M. Hồ Song, đội hạng nhất tại Bến-thủy ;
M. Nguyễn-đăng-San, đội hạng nhất tại Sơn-tây ;
M. Ngô văn Diễn thị dịch hạng ba ở Hưng-yên ;

Tiền trợ cấp. — Quan Thống-sứ đã ký nghị-định cấp cho M. Bậc-cầm-Yên, tri-châu Hạ-loang tỉnh Lai-châu bị hỏa tai số tiền 200 đồng ; cấp cho Mme Vve Girod con ngục thất ở Hanoi 306 p 18.

Ngạch Thơm tá. — MM. Lê-v Lan và Phạm-khắc-Phú, thơm-tá hạng tư trước có nghị định bổ đi đổi đi Nam-định và Bắc-ninh thì nay lại đổi lại như sau này ; M. Lan đi Phú-thọ thay M. Đặng-hữu Tu làm ký hạng ba xin nghỉ và M. Phúc đổi vào tòa ba phủ Thống-sứ.

Lưỡng trung hoàn cải. — MM. Ng-Giang trợ tá huyện Cẩm-giàng (Hải-dương) và Hàng-vĩ-Khâm trợ tá huyện Duy-tiên (Hà-nam) được phép đổi lẫn cho nhau.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Tin nước lên xuống

Triền sông Hồng-hà

	5 Sept. hồi 6 giờ	6 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay	79.61	79.41
Yên-bay	28 20	28 40
Việtri	12.31	12,11
Hanoi	8 24	8.00
Vạn-yên	6.80	6.40
Hòa-bình	5 30	5,20
Tuyên-quang	3 90	3.08
Phủ Đoan	18,54	18 39
Phú-Yên-bình	1 20	0,60

Triền sông Thái-bình

	5 Sept. hồi 6 giờ	6 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên	19 40	19.27
Lâm	4.10	4,30
Phủ Lang-thương	2.73	2,76
Đáp-cầu	2.94	2,84
Phả-lại	2.42	2,41

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ
của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyện nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0 $ 80
Tiền cước gởi (mỗi quyển). **0 . 20**

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC
Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.
3332

Sóng hồ Ba-bể

Sonnet-giải THAM-BÍCH-Tân

Người mẹ nói :

Đấy ông xem con ông nói đấy !
Chi-Dương nói :

Thế chớ sao, con nhà tử tế, khi nào chịu làm lẽ mọn người ta. Người mẹ nói :

Ông còn giồng giông cho nó, lấy lẽ nhưng vợ cả đã chết, thì có khác gì lấy cả, về nhà mình thông gia với đấy, vừa tiện cả mọi bề, và Khoan trông cũng nhẫn nhẽu đáng yêu mà có nó chắc không ai kém chắc được mình, Chi-dương nói :

Bà nghỉ nó tử tế làm đấy, nhưng đỗ ấy vơ vào là chết đấy, nó có tha ai, chẻ của gì lấy gì làm bữa, gớm, để không có nó, thì đã ai kiếm chắc nổi mình nó là thằng hạnh kiểm chẳng ra gì vợ mới chết mà đi hỏi gấm con mình, bà nghĩ hèo bở lắm đấy, nó nhẫn nhẫn, nhẫn-nhận với mình chớ nhẫn nhẫn với ai, và chẳng nhẫn nhẫn thì làm gì mình, người mẹ nói :

Thôi đi, nói giáo cho giỏi mãi. Chi-dương nói :

Gớm, nói hay nhỉ, thằng Khoan nó muốn làm rể chẳng qua là nó muốn phá nhà mình đấy, bà còn muốn đánh đá với tôi à ? nó có bẹc tỏ lá, còn thiết đến ai. Người mẹ nói :

Thôi ông với con Tố-Hương đã cho tôi mấy mươi thang thuốc bổ rồi, tôi xin vạn, đừng nói nữa.

— Tuế mà cũng tức giận, con gái còn thơ sự chết già hay sao mà vội thế.

— Thôi, ra ngoài kia, Chi-dương liền giắt tay con gái ra, lắm nhẫm mà thôi.

Không biết đứa nào mối lái thế, rõ chỉ dơ dước. Người mẹ thấy chồng và con đã ra liền gọi Thiều Cửu vào mà rằng :

Nhà tôi mỗi người một tính, chú về nói khéo hộ với cậu Khoan, Thiều-Cửu giận dỗi mà rằng :

Vâng, cháo bỏ, ừ rồi còn đấy, để đợi lấy vạ !!! Nói xong cái đầu đi ra, rủ cả Chi Lai về, Thiều-Cửu ra đến cổng bảo Chi-Lai rằng :

Nhà ấy đến nỗi vậy, cũng tại cái tội con gái, rồi hỏng đấy, cháu ạ, Chi-Lai nói :

Vâng, cháu cũng nghĩ thế, hai người bèn cùng nhau hậm-hực đi ra, gió hề bắt lửa, bông liễu bay ngang, duyên ai nghĩ đến mà thương, đến cảnh kia tiếng oanh vàng như trêu... cách mấy buồng điều.

CHƯƠNG THỨ MƯỜI LÁM

Hạ rồi xuân qua, mặt hồ ba Bể sen đã nẩy xanh, thấy cảnh sinh tình, đi lòng kể nhớ ai luống những... Tố-Hương ở nhà, sinh ra lắm nỗi cảm, bèn ra bờ hồ để ngắm xem phong cảnh, muốn mượn thú thiên nhiên để tiêu tai khỏi lụy trong lòng, ai ngờ trông thấy sen nở lại nhớ đến cảnh ngày nào, bỗng chốc giọt châu lắm lệ trong bụng nghĩ thầm : cảnh vẫn cảnh mà người đâu để vắng, chẳng khác gì cảnh đi đâu năm trước ai ngờ ri, hoa đào năm trước vẫn cười gió đông, chỉ trong một năm ngắn ngủi, mà việc người thay đổi, chẳng khác gì chiêm bao, ta cũng không còn biết thế nào mà đoán nữa, ta vì tình mà đeo lụy, đau lòng xót ruột, vì ai còn bỏ liều đậm hèo, thế nhưng tấm tình của ta nào có chút gì là trăm tục, ta buồn ta tôi là vì trong gia-đình ta sinh ra nhiều ác cảm, chớ biết ly sum họp là một sự thường, có gì mà đáng sợ, nàng vừa nghĩ vừa đi lần từng bước, chợt nghe có tiếng người xao xác chợt nghĩ thầm đáng ra thấy mặt Nhiếp-Khoan bèn rảo bước về nhà, khi về thấy Chi-dương, ngồi trong nhà khách, thấy nàng về liền gọi mà bảo rằng :

Con ơi ! Tự-Minh chết rồi, Tố-Hương nghe nói, hơi thở hình như bị nghẹt, mình run đứng không vững, nhưng cũng cố sức đè nén, hỏi lại rằng :

Sao thế ? thưa cha . . .

— Ra hôm ấy chàng trốn một mình, bị quân tình bắt được, để chém đầu ở Phú-lương, chú Thiều-Cửu bảo cho ta biết thế, thương thay ! sống đầy thác đọa, ta đây cũng không khỏi đau lòng, xưa nay những người tài hoa thương hay vất-vả, nhưng như chàng nữa đời nữa đoạn, thì lại bị lầm, ý bảo trời đất riêng ghen người tuấn-tú, nước non để nợ khách anh hùng sao ? Tố-Hương nghe nói chẳng thương, nước mắt chảy vào gan ruột, hình như muốn khóc, chợt nghe ngoài có tiếng người, ngoảnh mặt lại thì thấy Thiều-Cửu, tập-tễnh đi vào, bơi men sắc sụa, vừa cười vừa nói bảo Chi-Dương rằng :

Bác tính năm nay được mấy, bà con cười xin, chẳng đám nào là sứt mồm thằng mõ nhỉ, nghĩ cũng nước thấu khẩu, nào có nết gì, chỉ một câu nói là người ta được vợ được chồng. Chi Dương kéo vào ngồi mà rằng :

Á vậy rẫy phải gọi là ông Tơ dưới trần.

— Thế nhưng bác ơ, đạo sắc không gọi được chnôi, con gái bọ ta, hình như ế cả, ngay như Tố-Hương nhà bác 16, 17 tuổi đầu, mà vẫn còn chưa có chồng, tỏ chán chết, rồi ngoảnh lại bảo Tố Hương :

Cháu ơi, có chồng như đứa có đôi, mà không chồng như thuyền không lái, nếu chẳng-hoành mối, rồi ra già-kén chọn hom, khốn lắm cháu ạ, Tố-Hương thẹn đỏ mặt không đáp, chỉ trông chung quanh mình, Thiều-Cửu lại bảo Chi-Dương :

Tôi làm mối nó cho cậu Khoan, bác đã nghe chưa ? thằng nó không thuận bác ợ ợ ! ! ! đáng lẽ việc trong gia-đình đến nhà ai nhà ấy rạng, nhưng cũng trong mấy mà mà nói thật hay mất lòng, ừ nhỉ ! ! ! vậy dám khuyên bác sẽ bảo ban nó, chẳng nữa rồi ông lão qua lần, nước chảy qua sân, đó là con đường của các con gái quá xuân đó ! ! ! hồ hồ hồ, hà hà hà ! ! ! nói xong cười vỡ cả nhà, Chi-dương thấy Thiều cứu nói thuận giọng qua mem, cũng phải ừ rử mà rằng :

Vâng để tôi liệu, Thiều-Cửu lại nói :

Vâng, mình là hàng trên nó, còn khóa bằng mồ nó, người ta bảo chiều con nên phải đẩy đưng phải, chớ có nóng nẳng, mà Tố-Hương con đã lớn rồi, đừng để bận lòng cha mẹ, con cháu không khôn hơn ông vải đâu, nói xong 2 ông vẫng vẳng khuyên khoang đi ra, mặt người lên trời, chòm râu quai nón vắt ra đàng sau, trông rõ bộ một tay say rượu. Tố Hương nghe Chi-dương nói, trong lòng ngờ vực, đến gần xét xem nét mặt 2, 3 lần, rồi rỏ nước mắt, nói với Chi-dương rằng :

Thưa cha nghĩ lại, trông thương đến con, thân con đã trót lứa cho người ... Chi-dương ngạc-nhiên nói :

Chết nỗi, con sao lại vụng tháng thắn giờ với ai, thực là một sự bư đáo, ta không ngờ con đến nỗi thế, làm điều nhục gia phong, đốn lắm con ơ, con gái như con thực là tự do quá, cha còn biết làm thế nào ? giờ đã nhỡ thế.. trời ơi, tôi không ngờ...

Tố hương nức nở mà rằng :

Tấm tình khiết bạch của con, thực là không có sự gì đám ô nhơ nhuốc. Chẳng qua vận nhàn lấy lắm lòng cao thượng mà thôi, nhưng người đã khuất rồi, nói lắm càng thêm xót ruột.

— Chưa chắc, nào ai đã nói sự xấu của mình, nhưng mà ai thế, con còn áp-mỏ làm gì ? Tố-Hương không nói nên lời, Chi-dương chỉ nghe vẳng thấy hai tiếng Tự-Minh lọt ông tai trong cổ họng, liền hỏi :

Tự-Minh à, nếu vậy cũng con nhà tử-tế, thảo nào vừa nghe tin chàng chết, chẳng thấy tái ngắt người đi, nếu vậy thì làm thế nào bây giờ ?

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ VỎ NIKEN

BẢO ĐẢM 5 NĂM

Máy chạy tốt như hệt bạng

Có cả vòng đeo tay bằng giờ rất đẹp

Một sự mua có thật dị-thường, cơ-hồi gặp sau này chớ bỏ

Giá . . . . . 5 $ 75

Bán ở nhiệt :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2097

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam Việt phải đau nguy, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà cũ chữa thuốc không phải dường hoàn là ta không chữa nhất nào cả. Anh hỡi những người phải đau khi quản đã tích nhiều hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải thường lao, nay tôi khuyên các người nên nhớn ngay đi.

Bình đau phổi trước kia tôi đã bảo là một bình gần giống về bệnh ấy là một bệnh nguy hiểm lắm. Nghĩa là ai có bệnh ấy đã truyền cho con cái, truyền cho cả nhà đó ; người sau này không sống được lâu mà phần nhiều không sinh đẻ được. Thế thì các bạn quan trọng thân mà các bạn có thể không ? Nay có bệnh mà không chữa đi, thì trong vài năm, bệnh nó sẽ ăn dần ăn mòn những Nam Việt tinh thần mà ra. Thì những người là thì sinh ra những con người không ra gì, không có tinh thần gì, không có sức khỏe gì, không có ích lợi gì cho nòi giống Nam Việt nữa. Vậy các người hãy mau mau chữa bệnh đi mới được.

Vậy các người nên đến hỏi thuốc ông MONTÈS số 84 Rue Paul Bert Hanoi mà bỏ một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sang và nhiều nước khi ăn cơm tối uống một thìa xúp, uống một lọ, thì tỳ-ấy khỏe mạnh và hớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Bổ một thìa là . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít . . . . . 12 f. 00

Bổ từ 1 $ 90 đến 2 $ 50 (*tùy theo giá bạc hàng Nhà-nước lên xuống*)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinch »

Một lọ . . . . . 4 f. 45

Bổ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sáu lọ . . . . . 24 f. 50

Bổ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Bổ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc nước bổ bổ huyết

Một lọ . . . . . 11 f. 60

Bổ 1 $ 50 đến 1 $ 60

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm về mùa này thường hay có người rất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến hiệu thuốc mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Gia bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi nóng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng dần thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

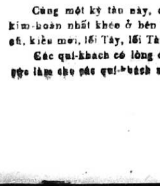
Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

PAO-VA 寶華

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

敝八行轉門當藩行內列寶華

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, mặt bưé cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các quí-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà dù mua cho ít nhiều mặc lòng, nhất luật đổi đãi, tính giá thật rẻ.

Cùng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thỉnh thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cổ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các quí-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho vừa ý quí-khách mãn-ý mới nghe.

2020

Hội Khai-trí-tiến-đức. — Các hội-viên hội Khai-trí-tiến-đức ở các tỉnh, có nhiều ông vẫn chưa rõ là nhà công-quản của hội nay đã có phòng ăn riêng, tiệc từng từ ngày khánh thành nhà công quản đến giờ bởi vậy tôn trị-sự nhiều khi có nhận được giấy hỏi rằng ở các tỉnh muốn về ăn, nếu ngày hội ở được không.

Vậy trưởng nên nhắc các ngài ở xa biết rằng nhà công-quản nay đã có phòng ăn cơm tây, cơm ta sẵn sàng, ngày nào các hội viên cũng đến ăn uống đông lắm. Hội-viên ông nào muốn ăn cơm thì chỉ việc báo trước cho người coi việc cơm nước trước 6 giờ đồng hồ là đủ. Phải báo trước vì rằng hội chỉ làm đủ số cho hội viên đặt trước mà thôi, chứ không có nhận những khách không có chân hội.

Ngạch Học-chính. — M Ng-Nhun, giáo học phụ tá, lương mỗi tháng 8 học đồng tại Gia-lộc (Hải-dương) được từ chức, kể từ ngày 1er Septembre 1922 trở đi.

MM. Đàm vinh Quy, Nguyễn-văn-Khang và Melles Soản-thị-Hảo Nguyễn-thị Nhung có bằng Sơ-học tiểu được bổ tro giáo

MM. Đặng-lợi-Hàm ức Tiên có bằng thành-chung, bằng tiểu-học tây và bằng tiểu-học Cao đẳng ; Trần văn-Loan có bằng Thành-chung, bằng tiểu học tây đều được bổ giáo học tập sự.

Cách chánh tổng. — M. Mai-x-Đức, tùng cửu phẩm bá hộ, chánh tổng Kỳ vĩ huyện Thụy-nguyên (Kiến an) phải cách chức vì phạm lỗi nặng.

Xin học ở đâu ? — Trường Pháp Việt Chánh-mông trước ở phố hàng Bát, số 67bis, nay mới thiên sang phố Cửa-Nam 9 (*đường Général Bichot*) số 11, hợp với trường Văn-lập, mở thêm *lớp Moyen* và *lớp Supérieur* nữa, để kén thêm thầy giáo để dạy các lớp trên, theo như chương-trình các trường Pháp-Việt nhà nước. Vậy ai muốn xin học, cứ tại trường mới số 11 phố Cửa đông mà hỏi. 3326

Cường bách lấy thùng. — Bản-quán có tiếp được một bức thư của mấy nhà ở phố hàng Bạc nói về việc cường bách lấy thùng, bản-quán đã đánh mấy mấy bản để gửi cho các ông hội-viên thành-phố tả (Conseillers municipaux indigènes) để các ông đem việc ấy trình bày với quan Đốc-lý, tưởng như thế còn công-hiệu hơn là đăng bức thư lấy lên báo-chương.

Dịch trâu bò. — Các chuồng trâu bò của trường Cao-đẳng Nông Lâm ở trại Hàng-hoa thì nay có dịch trâu bò.

Bệnh dịch tả. — Cứ như báo *France-Indochine* thì ngày hôm kia có một người ốm năm giờ đường, khi lính cảnh-sát hỏi thì nói là mắc bệnh lị nhưng đem vào nhà thương xét thì là bệnh tả, cho nên đã đưa xuống nhà thương lấy ở Công-vụng.

Mất trộm hay là đánh rơi. — M. Đào-khánh-Tân, buôn bán ở Bắc-ninh qua Hanoi, có trình tại sở Cẩm rằng ngày chủ nhật chừng 8 giờ sáng đi từ phố Bourrel đến phố Cửa-đông có mất một cái ví đa đựng 155 đồng bạc giấy cùng các giấy má vật.

Bắt thề. — Ngày hôm qua lính cảnh sát đi bắt thề đã bắt được 83 người. Trong số ấy thì 45 người đã chịu nộp tiền.

Tin vật. — Ngô-văn-Luận 26 tuổi, bồi, không có việc làm, nhà ở hàng Bông-thợ-nhuộm, ăn cắp 3 p. 40 và một cái vé Vạn-bảo của Vũ-v-Tiến ở đường số 27 ; Phạm-v-Kính cu li xe ăn cắp đồ xe của Đinh-thị-Tuộn ở ngõ hàng Đèn ; Đào-v-Dong 19 tuổi, vô nghề-nghiệp, bị bắt quả tang ăn cắp một đồng bạc, cả một người đi đường, đều phải giải cả vào Tòa-án.

VIỆC BẮC-KỲ

SƠN-TÂY

Cướp. — Mới rồi có một toán cướp độ 15 đứa vào cướp nhà hai Dậu là thủ quỹ ở làng Canh-nậu huyện Thạch-thất. Có một điều lạ là những quân gian phi có nhiều đứa che kín mặt mà không nhìn thấy chỉ có vào lấy tiền của mà thôi, chứng bỏi khi-chả lấy hết cả các văn-tự cho vay hoặc cầm nhà rồi đốt mất cả, chúng lại đốt cả sổ sách về việc quĩ của dân nữa, ở trong sổ có để một tờ giấy bạc một trăm đồng cũng bị cháy còn lại có một mảnh con. Nhà chủ vừa mất tiền của vừa mất văn-tự vực chừng ngót ba nghìn đồng. Mục đích của những thằng hung đồ này chắc không phải chỉ lấy của thôi, lắt lại có một sự thù hằn gì nữa. Mong rằng quan sở-tại sẽ hết sức mà tra ra những mánh mối để trừ hậu-hoạn.

PHÚ-THỌ

Một cách chết tự nhiên. — Hôm nồng 4 vừa rồi, có một ông tổng-sạ là Quách-ngọc-Thành người ở huyện Thanh-thủy, vì có công lao, nên quan trên có tư xin thưởng hàm cửu phẩm văn-giai. Hôm nồng 4 lĩnh được sắc-đem về làm tiệc lễ đình, và mời dân hàng huyện đến nồng rượu. Ông tổng sư ở đình về vừa thay quần áo khác ra mới hàng huyện xơi rượu, đang khóm năm đứng nói với dân thì dẫn dần gục xuống mà chết đi. Nhưng người sắp sửa uống rượu phải bỏ cả mà không ai uống được nữa. Người được mời lúc thì lại ngồi, thế là đi, hàng huyện mời ngồi trông mâm cỗ đầy chưa kịp ăn nồng gì cả, ai thất thế cũng phải ấy nấy ra về.

Ông Quách-ngọc-Thành năm nay đã ngoài sáu mươi tuổi, cư xử với dân làng rất là tử-tế mà dạy dược học-trò cũng nhiều, ai nghe tin ông chết như vậy cũng lấy làm thương-tiếc.

PHÚ-LÝ

Bắt được kẻ giết người. — Việc đánh chết người ở Đại-bái, thuộc huyện Thanh-liêm mà bản-báo đã đăng kỳ trước thì hiện nay đã bắt được ba tên hung thủ, và một cái đinh ba. Mang cái đinh ba này mà so với vết thương của người bị đâm, thì thật là đúng lắm. Vậy quan sở-tại đã bắt ngay ba đứa hung đồ lấy tốn giam, để cứu xét rõi.

Trâu húc. — Hồi 11 giờ hôm 28 Août, ở Thiên-lý thuộc huyện Bình-lục, có một đứa con trai chừng 16 17 tuổi bị trâu húc phải bên bụng mà chảy lắm lý, đã phải đưa ngay về nhà pục thuốc.

Cháy nhà — Cách mấy hôm đây, về hồi 2 giờ chiều có một nhà kia ở xóm Đò-dọc, về làng Bảo-thôn chẳng hay vì sao mà lửa cháy bốc lên mái nhà. May khi ấy có người đàn bà trông thấy kêu la xóm dồng đến cứu, thì rập tắt ngay lửa, chưa bị thiệt hại gì

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Lối thôi ở xóm Bình-khang. — Vừa đây ở xóm Bình-khang tại Q. G. có xảy ra một chuyện trông cũng nên thuật lại để làng chơi coi đó mà chừa chồng.

Số là ở xóm Q. G. đó có một chàng thanh niên gia tư cũng cha chú vào bậc nhất ở xóm ấy, hiềm vì gia-đình giáo dục không có cho nên cách ăn chơi thì nhỏ nhăng, mà lại thường giờ thói du-côn, cả phố ai cũng phải kiêu, không biết sợ biết nể ai cả, cho nên đã một đôi lần đến tại cửa công, nhưng mà, than ôi ! Công nào bằng tư . . . . . , cho nên thôi cáo nọ cứ vẫn tật nấy, cho đến nỗi vừa đây hắn đã hành hung với một á-đào nọ, nghe như là á có nhân tình phượn với hắn.

Nhân có bốn ông quan viên, (một ông già, một ông đương tuổi, và hai ông trẻ tuổi) vào hát nhà á kia, được một lát thấy á ở ngoài cửa bước vào tay bưng lấy mồm mà không nói năng gì được, ai nấy thấy sự lạ bèn bảo bỏ tay ra coi, thì thấy đầy một mồm những máu, khi ấy ông đứng tuổi kia biết là có kẻ nào đã đánh bọc mồm á ợ, nên vội vàng bước ra cửa, thì quả nhiên thấy cái người đánh á còn đứng đó, liền tát cho nó mấy vài cái, cũng nghĩ rằng qua loa đi thôi, ai ngờ tên bị đánh ấy về việc đồng. lâu la cần nó đến hai ba chục người rồi lại đến mà ra tiếng chực sinh sự lối thôi lu đủ, song những ông quan viên cũng biết điều, thấy vậy liền viết giấy cho đứa tỳ cầm lên báo Cầm, nhưng nơi đó là ngoại châu hành, không can thiệp chi tới sở Cầm, cho nên sở Cầm không phái người đến. Tại chúng thấy thế rồi cũng dần dần về đấy, may không đấy ra đến sự lôi thôi to.

Nghe đâu sáng hôm sau, người bố này là người chú tên hành hung ấy có đến nói từ tạ với mấy ông quan viên ợ, bởi sự rằng thằng đó vì đi phải ăn và đã nhiều lần tới chỗ công-môn, nếu nay lại phải đến nữa, tay cũng chẳng phải lội nào, nhưng mà cũng tốt ruột. . . .

Bệnh lạ — Ngày 2 Septembre có tên Phạm-xuân-Phương 30 tuổi, ở làng Lương-thôn, thuộc phủ Hà-Trung tới nhà thương xin điều trị, không biết quan thầy thuốc bảo là bệnh gì, nhưng mình coi thì không thấy ai như thế bao giờ.

Bảo chỉ ẩu ra mà coi thì người ấy có một cái lỗ to hơn đồng bạc ở bên và bên tay tả, lỗ ấy nom thông suốt sang sau lưng, mà trong ấy nom thấy rỗng : phía trên đến cái xương quai chảo, phía dưới không biết đến đâu thấy sâu lắm, phía hữu xát phổi, phía tả xát cạnh sườn, coi như một cái hang chuột thật là ghê. Bệnh ấy nó đã ăn dứt đi mất hai cái xương sườn, cho nên nói ấy thành một cái lỗ to như đã nói ở trên.

Người ấy nói bị đau cái nhọt từ tháng hai annam tới nay, rồi cứ thấy nó hỏng mãi ra như vậy.

Còn người thì cũng hơi xanh xao ăn uống như thường, đi đứng không sao, mặc áo vào thì không ai biết rằng người có bệnh. Lạ thật !

TAM-QUAN

Không may thì đã xong đời ! — Một người ở miền núi thuộc về làng Xuân-phong, huyện Hoài-ân (Bình định), đương làm rẫy trên núi, bỗng nghe trong mình nóng lạnh muốn đau. Lật đật chạy về nhà báo vợ đưa đồ ký-ninh (quinine) uống. Trong lúc nông-vụ lần kỳ, mùa-màng cần đất đỏ, anh ta nghĩ nếu để đau đớn lâu thì trễ nải công việc, chi cho bằng uống ký-ninh cho nhiều mà lại uống như phương « nam thắt nữ cứu » thì chắc chóng lành. Nghĩ thế trưởng đã đúng lẽ, liền lấy bảy viên uống một lần rồi đắp chiếu nằm cho mau ngấm thuốc.

Không ngờ sau khi uống độ hơn một giờ thì trong mình nóng nẫy, điếc tai loang ốc, lộn ruột lộn gan, hai con mắt đỏ lòe như người điên, rồi sưng cả miệng cả cổ, thở không ra hơi.

Vợ con hoảng hồn, chạy thầy chạy thuốc, mà thầy lang nào nghe nói đã uống thuốc tây thì sợ rằng hai thứ thuốc chống nhau nên không dám bốc thuốc, chỉ bảo nếu cháo đậu xanh, lấy nước cháo cho uống mà thôi.

Còn anh ta thì bất tỉnh, nằm la rên luôn và thỉnh thoảng lại đòi uống nước thì người vợ lấy nước cháo cho uống. Đau như thế cho đến bảy ngày, thì mới bớt sưng mồm sưng cổ, rồi lần lần ăn được một ít cơm, đến bốn ngày thì đã mạnh.

May cho anh nầy lắm, không thì đã xong đời rồi ! Có thể mới kịch từ rầy về sau bết dùng cái phương nam thắt nữ cứu nữa.

Thuốc ki-ninh là một thứ thuốc độc nhứt vô nhị để trị bệnh sốt rét, thì thuốc hiệu lắm. Song phải nồng cho có độ lượng mới được, chớ không phải nồng nhiều thì chóng lành bệnh đâu.

Theo tờ yết-thị của nhà-nước, thì khi nào có bệnh sốt rét, chỉ nồng mỗi ngày 1 gramme, nghĩa là bốn viên mà uống làm 4 lần, nồng như vậy luôn trong ba bốn ngày thì lành bệnh, chớ ai lại mới đau sơ sơ mà dám cả gan uống một lần bảy viên, thì cách sao chẳng sưng miệng sưng cổ, rồi nói nồng thuốc tây không kiến hiệu mà lại thiệt hại cho mình là thế đấy !

Minh-Chương

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới vẽ và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là : kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giấy cướm vân vân. .

Lại có nhận bán truyện **SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN** của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÀN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và sẽ truyền-thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đại để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TÂN

66, Boulevard Beansi, 66

HAIPHONG

2062

Bà Isis

Bà Isis là một nhà trứ danh trong nghề xem tướng và nghề đoán số (Crystal Gazing), đã tới Hanoi. Bà trọ ở Hanoi Hôtel, chambre n° 11 và chỉ ở đây đến ngày 9 Septembre mà thôi. Ta chớ nên bỏ qua cái dịp đặc-biệt này, mà không đến nhờ bà Isis xem cho. Những vấn-đề lý tài, cảm-tình và gia-đình về việc gì bà xem cũng được.

Trong khi bà ở Ấn-độ, ở Bangkok, và ở Saigon, bà đã làm cho lắm người phải ngạc-nhiên về cái tài điệu của bà. Thiên-hạ nhiều người đến nhờ bà xem hộ, ai cũng phục bà đã giúp cho được nhiều điều trong các công việc của mình, cả đến những việc bí-mật cũng vậy, mà việc gì bà cũng giữ bí-mật cho.

Ngày nào đến nhờ bà xem cũng được, cả ngày lễ và ngày chủ-nhật cũng vậy. Sáng từ 9 đến 11 giờ 1/2, chiều từ 15 giờ 1 2 đến 18 giờ.

GIÁ TIỀN NHƯ SAU NÀY :

Đoán số. . . . . 15 $ 00

Xem tướng. . . . . 10 . 00

Ai muốn đón đến nhà cũng được. Đón về nhà xem thì tiền phải trả thêm lên một phần chia ba nữa.

Tiền xe kém một kilomètre thì bà Isis chịu lấy. Nếu đường xe quá một kilomètre, thì bà chịu tiền lúc đi, còn lúc về thì nhà chủ phải chịu.

Nếu đón về nhà xem mà có hai người trở lên nhờ xem thì giá tiền cũng tính như ở Hôtel. Ở Saigon, bà đã từng đến tận nhà xem, kể đến hơn 100 người.

Bà có một người thông ngôn tiếng Pháp đi với bà.

Sau này có tin tức gì sẽ đăng thêm.

XIN XEM CHO KĨ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đàn, các buổi của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,

Ed. Montès.

84 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN NHIÊN 祭

Đến tối hồ năm 7 Septembre lại diễn lại :

ĐỜI CHỮ ĐỒNG-TÂM

Vì lẽ gì mà tích « Đời chữ Đồng-tâm » đến hai lần, chắc ai cũng đã rõ biết, vậy chỉ xin nói rằng : Lần này đến riêng bằn một tối hát giọng mới đặt, không dùng một câu hát nào về lối *Chèo* cả. Duy chỉ có cách nói *Lối* xin vẫn giữ như trước, tưởng các ngài cũng lượng xét cho, vì phỉ cách nói *Lối* ấy, bạn hát không quen dùng lối nói chuyện thường (may ra mà được thì cũng phải học lâu lắm),

Tối thứ tư :

VONG-NHÂN XÁ TỘI

Hôm nay nhân tiết « Vong-nhân xá tội » bản-hội xin diễn tích « Vong-nhân xá tội », trước là hiến các ngài một cuộc vui dịch đúng xứng với ngày Tết, sau là thời nào tiết ấy nhà diễn kịch xin kể cau cho thực được phân-minh.

Đến tối thứ năm 7 Septembre

ĐỜI CHỮ ĐỒNG-TÂM

Lại diễn lại lần thứ ba

Theo như những lời bình-phẩm đích đáng của hết quý đi xem lần trước mà sửa đổi lại : Lần trước có hát chèo ra hát tuồng và mấy chỗ giai mất, lần nay bỏ hẳn đi mà thay vào bằng toàn những lối : hát mới, giọng mới, điệu mới, dàn mới, v v .. « Đời chữ đồng tâm » là một tích hát dị thường, cách ra tro, cách ăn vận, các câu hát, tiếng đàn, tiếng trống thảy thảy đều khác hẳn, một ngày vậy đến hôm đại diễn lần thứ ba nay xin diễn theo một lối đặc-biệt không pha lẫn hát tuồng, hát chèo như lần trước, được như vậy thì gọi là một tích hát dị thường cũng chưa phải là quá đáng.

Lần nay xin cố sức thay đổi cho khác và hay hơn lần trước, đã hay đủ không xin các ngài lượng cho ở lòng sốt sắng nhiệt-thành chỉ trong hí kịch của hội Sán-nhiên-đài.

Thu cả tiền

Bán vé từ tối thứ tư và ngày thứ năm

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 6 đến thứ ba 12 September 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

LA FEMME PANTÈRE

Bi hài-kịch rất hay và rất ý-nhị, dài 6 hồi

Hồi I, II và III

Nghỉ

Hồi IV và V

Phim : LA FEMME PANTÈRE

CẢNH PHIÊN LƯU CỦA CÔ MABEL

Rất buồn cười

Tuần lễ sau :

« L'AIGLONNE » và phim « CHÀNG CHARLOT ĐI CHƠI »

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Ân và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

2048

Bộ Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho sách Xưa Quán Ven Đô
Tự rofilms của Cornell

Thương giới tân văn

Ngày 6 Septembre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước 71.20
Binh Ngân-hàng . . . . . 7 . 20

Tàu tới tàu đi

Tàu *Van Vollanhoven* đến ngày 7 Septembre hồi 8 giờ sáng mới chạy Hong-kong.

Tàu *Cordillière* mang thư sang Pháp đến ngày 8 Septembre ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon. Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe-lửa 20 giờ 7 phút tối mồng 7 Septembre.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được rõ báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các hiệu qui ông nào mua thì gửi tiền cho; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. - Mua báo thì tính từ ngày mồng một tháng tây trở đi cho được

CHEVEUX
USAGE MERVEILLEUX
Pâte de HAHN
DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẢO HẠNG :
Dùng nó sạch dầu — Mượt tóc
Tốt tóc ra — Hết gầu
Các qui-khách đến thọ hài xin cứ bảo xức thứ dầu này
Chai thật đẹp . . . . 14 fr. 50
Chai lớn . . . . . 6 . 00
Chai nhỏ . . . . . 3 . 75
Mua sâu chai thì được giá hạ
BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
(*Nhà Gô-đa cũ*)
Trên gác có bày đồ chơi
2074

NGÀI NÀO MUỐN THỨA ĐỒ ĐỒ TRẠM VÀ TRỔN THÌ XIN ĐẾN HIỆU
利 THUẬN-LỢI 順
37, phố Hàng Mã-Mây, Hanoi
Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ, bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân vân.
NGUYỄN VĂN-THUẬN
SCULPTEUR
37, *Rue des Pavillons Noirs Hanoi*
2094

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu thì cần phải điều trị cho tới khi hết ra mủ. Khi đã hết ra mủ rồi, nhưng nếu xem xét kỹ lưỡng trong mỗi cái nước thứ giờ khi đi tiểu tiện thì thấy có ra một thứ nhơ nhớp nhớ và dài như sợi chỉ vậy, ấy là một cái tang chứng cần phải điều-trị bằng thuốc *santal monal*, nếu không thì bệnh ở bàng-quang và ở thận không thể nào tuyệt hết nọc được. Bệnh này nếu chưa tuyệt hết nọc mà để cuối ngày về thì thực là một điều rất nguy hiểm cho đàn bà, vì bệnh tất chuyền sang người đàn bà làm cho sinh ra bệnh đau bụng ghê gớm rồi có thể làm mất đường sinh dục được.

Muốn chữa cho khỏi các bệnh ấy thì không còn gì để hơn thuốc *santal monal* nữa. Thuốc này dùng theo cách nói nọc mà bảo chữa ra, chuyên trị về chữa bệnh lậu và làm cho khỏi lây sang các cơ-quan khác nữa.

Không còn gì nguy hiểm cho bằng khi bị bệnh lậu mà ghenhững lời bạn tà tâng chữa mà dùng những thuốc không có giá trị gì cả.

Khi mới có mủ thì nên dùng ngay thuốc *santal monal* mà dùng luôn cho đến khi tuyệt hết nọc bệnh.

Thuốc *santal monal* làm cho nước tiểu thành ra xanh rêu các nơi, như bàng-quang, như quí thận và làm cho bệnh rất là chóng khỏi, vì thuốc này bào chế bằng nhiều dược phẩm mạnh mẽ và hiệu nghiệm vô cùng.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.
3050

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bác-sĩ hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 13

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BORNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLEE để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLEE
1 lọ 50 một chai
Thuốc hiệu mới — Khỏi công thuốc này phải ngờ đến cám dỗ của người Pháp thì mới có lợi hơn được.

Gouttes « RÉTHARSNATH »
1 $ 00 một lọ
Thuốc chữa: kín đáo, mỗi một khoản làm vậy gì, dùng thuốc này hay lắm!

Máy thứ bằm-chịu tiny hành :
Các thứ thuốc-cước dùng to xia-đê tiêm-thuốc và như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-no SIROP PECTORAL (độc-đắc), bổ-mũi.

Thuốc Lão chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 1 $ 00 một chai
Thuốc này không lợi; không kí mới hay cũ; uống thuốc xong nước tiểu vẫn đục như thường, thì xin trả lại tiền. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIB »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay bị bạch đới đau đớn khó chịu, nhức đầu, nóng, yếu con, uống thuốc này đỡ mau sắc lắm lại mau tốt trong mình đỏ hẳn ra.

ĐỒ BUỘC THUỐC
có bán tại Hà-nội hiệu LUMIÈRE và JOPPE
và gửi đi tỉnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuốn và bán bao lẻ
Bán cắt và bán lẻ
« THUỐC ĐẺ »
0 $ 30 một viên (4 fiorin)
Trị bệnh giang mai rất là hay và có công thuốc rất rẻ tiền mà nặng thuốc, nếu cho cứ ngờ! Dùng thuốc khác rồi cũng lần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi được! Thuốc này rất hay, rất gọn: về buổi-hại gì đến sự sinh dục, lại bổ ích cho người có tuổi.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá 6 $ 00 mà thôi.

Sà-phòng Chất nhờn
CO BA
Dầu Nước xức đầu
PACHOD Frères & Cie LYON
3000

PHONG-TÀI
HIỆU ANNAM ĐỒNG GIẦY
Số 43, phố Xe-điện (Rue des Pipes) Hanoi.
Kiểu đẹp! giá rẻ!
Có catalogue riêng, quí-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.
2064

TAM TỈNH Y QUÁN

Điện chúng tôi nay có thầy-thuốc ẩn mạch, biết thực hư hàn nhiệt, trị bệnh hiểm nghèo cứu nguyền, hoàn tán đan đơn, chế tuyệt tinh tế, hiệu nghiệm lắm lắm, còn những cực nguy cực trọng, mà số sống được cao, chữa cũng được hồi sinh khởi tử, giảm có lấy phải giá, nghèo chúng quá thì giếp đỡ cho thực khỏi, xin quý-khách nhận hiệu Tam-Tỉnh-Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91, Hanoi.

Xin kể các bệnh như sau này :

Nội thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiêu sản hậu chư bệnh, thổi nhi cam kinh tế lị nhiệt bệnh, tinh trị kinh niên đau từng đau từc họ lao đàm suyễn, phế thũng cổ chướng phương thấp, bất toại, đau mắt mang mộng, sam tê mộng tinh, gi tinh, hư tinh, lậu tinh, bạch chọc, hạ cam, chi, dương mai, đàn hà kinh nguyệt bất điều, khí hư huyết hôi, bạch đới, sinh dục.

Thuốc lậu đặc biệt, giá :

Một chai thuốc nước thụt	0 $ 50
Ống thụt	0 60
Một hộp thuốc uống	1 00

2252

MUA CHƠI BUÔN CHUNG SIÊU **CÓ** LÃI LỢI DỤNG **ÍCH**

Sau cuộc chiến-tranh, kim-nhung biến-động, về đường kinh-tế cần có ý thư-tốc. Bởi vậy chúng tôi thuận chiều-lưu của Thế-giới, theo tùy-hướng của nhân-tâm, nên vài năm nay phàm hàng gì của Bản-hiệu đều xin bớt giá để hầu tiếp các Quý-khách. Kỳ tàu vừa rồi Bản-hiệu tiếp được một thứ đồng-hồ đeo tài CỰC HỢP DỤNG CHO XỨ TA

Vì nó : nhẹ-nhàng, xinh-đẹp, máy tốt, chạy đúng, giá rẻ, dùng được lâu, chữa không khó, đủ đồ thay.

Đó là cái đồng-hồ cực tốt, giá bán chỉ có 2 $ 70 một cái CẢ TIỀN CƯỚC. Mua từ bốn cái trở lên Bản-hiệu xin chịu một nửa tiền cước, mỗi cái chỉ còn phải trả có 2 $ 55. Giá bán nhất định. Mua buôn xin hỏi Bản-hiệu (cần người đại-lý ở các tỉnh). Đã sang nhiều lần, bao nhiêu cũng có. Nguyên chỉ có Bản-hiệu độc-quyền chuyên-lợi, cho nên về sự bảo-hành chúng tôi xin chịu trách-nhiệm trong hai năm.

TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, 49
HANOI
2020

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người.
Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất đề dàng lý-thú.

Société des Phosphates du Tonkin
Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

Nên cẩn thận — Chúng tôi hành trình các quí thuyền biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người ánh quí mau trở đem ra nhà đất cất để làm phốt-phát (phosphate) giá để bán ra giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhẹ hơn các thứ bột nào khác, không sợ thứ bột nào nhẹ bằng.

Vậy các quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nếu cần thật để bón phốt-phát ra sau, nên thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu sẽ bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại hãi máy ở Haiphong giá như sau này :

25 $ 00	một tấn (là tonne độ 1000 kilos)	hiệu « PE. 19/21 ».
22 , 00	—	hiệu « PE. S ».
20 . 00	—	hiệu « PE. K ».

Phốt phát hiệu « PE. 19/21 » có bón vượng đất chua, đất mặn.

Phốt phát hiệu « PE. S » có bón vượng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PE. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PE. K » có bón vượng đất ngọt. Bón vượng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PE. K » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có nhiều tấn mấy thứ bột Potasse (Pốt-tát) ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PE. K » này là bón cho thứ rau (Légumes) nhất là bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi một mẫu vẽ bón bao là 300 cân tây, vãi trước năm mười ngày rồi cày chung được, hay cày trước năm mười ngày rồi vãi phốt-phát cũng được

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) hãy còn lành-lặn mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi cái là một hào chỉ (0$10) Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Các quí khách cần hỏi sau điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Ha-lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.
2086

No 177

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lê-minh-đường nói :

— Mày ra bảo quan *Mạnh* họ-sĩ cứ về trước, rồi ta sẽ sang sau.

Nói xong, tức-khắc truyền người nhà sắp kiệu. *Lê-minh-đường*, lại bảo nàng *Tố-hoa* rằng :

— Ngày mai là ngày mồng 6 tháng 2 chính là ngày chọn quan chánh chủ-khảo đi chấm trường, Triều-đình trọng-dụng lão-thần, nhưng *Lương* thừa-tướng cùng thân-phụ em đều già cả quá, hoặc-giả triều-đình lại cử em làm chánh chủ-khảo chăng. Chị nên sửa soạn sẵn các thứ đồ-đạc, kẻo khi được cử làm chánh chủ-khảo, lại vội-vàng không kịp. Em cũng muốn làm chánh chủ-khảo để nổi tiếng « *Môn-sinh mãn thiên-hạ* » thì em mới thỏa lòng.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Tiềm-thư đã có cái kỳ thi ấy, tất thế nào triều-đình cũng phải cử làm chánh chủ-khảo.

Lê-minh-đường nói :

— Em đi thăm bệnh lần này khó lòng mà thoát thân được. Nếu thấy lâu chưa về thì chị nên sai người đến, nói đối là *Lương* thừa-tướng cho gọi về để sửa-soạn các thứ đồ-đạc, phòng khi ngày mai triều đình có cử làm chánh chủ-khảo chăng. Như thế thì em mới thoát thân về được.

Nàng *Tố hoa* vâng lời, *Lê-minh-đường* lên kiệu thẳng tới nhà họ *Mạnh*. Cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* nghe báo, vội vàng lấy mũ cởn mình *Hàn* phu-nhân lại rồi dặn rằng :

— Lúc nữa *Lệ* thừa-tướng vào thăm bệnh thì ta cứ y kế mà thi-hành.

Hàn phu-nhân nói :

— Chính là con gái ta đó, nên mau mau mời vào đây.

Mạnh-gia-linh mở cửa giữa ra đón, *Lệ minh-đường* đi kiệu vào thẳng tận nơi, *Mạnh sĩ-nguyên* xuống thềm nghênh-tiếp, mời vào trong nhà rồi truyền người nhà pha trà.

Khi uống trà xong, *Lê-minh-đường* nói :

—Chúng tôi đã dặn đến ngày mồng 3 thì mời thầy thuốc khác, cớ sao lão-quan lại để nghỉ thuốc trong 3 ngày nay ?

Mạnh-sĩ nguyên nói :

— Quan thừa-tướng đã rõ lòng thương mà cứu-chữa cho, nội-nhân tôi mới được sống sót, khi nào tôi dám mời thầy thuốc khác để không khéo lại lỡ việc chăng. Nếu buổi sáng hôm nay quan thừa-tướng không về thì tôi tất phải sai tiện-nhi vào mời tại trong các.

Lê minh-đường nói :

— Tôi vẫn chắc là đã mời thầy thuốc khác rồi, cho nên mới chậm về, chẳng hay qui phu-nhân hôm nay bệnh-trọng ra thế nào ?

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Từ khi uống được mấy chén thuốc ấy, bệnh đã hơi yên. Xin mời quan thừa-tướng vào bắt mạch.

Lê-minh-đường nói :

— Vâng ! xin cho vào bắt mạch, rồi sau sẽ bàn.

Mạnh-sĩ-nguyên dùng gậy đưa vào trong phòng. *Hàn* phu-nhân nằm ở trên giường, chú ý nhìn kỹ, quả nhiên là con gái mình rồi, mừng rỡ kể sao cho xiết. Bấy giờ *Mạnh-gia-linh* bảo ghế ở trước cửa màn, mời *Lê-minh-đường* ngồi.

Hàn phu-nhân thò tay ra ngoài cửa màn, nắm lấy tay áo *Lê minh-đường* mà kêu rằng :

— Trời ơi ! con gái tôi đây rồi ! con đã thương đã nhớ cho mẹ trong bấy lâu nay. Sao con nỡ dứt tình mà không chịu nhận mẹ, thế là con tàn-nhẫn quá !

Lê-minh-đường tỏ nét mặt không bằng lòng, liền giằng lấy tay áo, lui ra đứng ở trước thư-án mà nói rằng :

— Ô-hay ! bà này ăn-nói kỳ-ngộ nhỉ !

Mạnh sĩ-nguyên sợ Lệ-minh đường đổ một, vội-vàng đứng dậy xin lỗi mà rằng :

— Nội-nhân tôi trong khi có bệnh, mê hoảng nói càn, xin quan thừa-tướng đại xá đi cho.

Bỗng thấy *Hàn* phu-nhân ở trong màn kêu khóc mà rằng :

— Con ơi ! con tàn-nhẫn làm chi thế ! con đã trông thấy mẹ, lại còn bỏ chạy. Mẹ nghỉ sắt lên mà chết mất thôi !

Nói xong, liền nghe đánh « Huych » một tiếng, cả người lẫn mền, lăn xuống mặt đất, nằm chết ngất đi, không thấy cựa-cậy.

Mạnh-gia-linh vội-vàng chạy lại ôm lấy, ngồi cho khuất mặt *Hàn* phu-nhân đi, rồi giả cách khóc rằng :

— Nghĩa-muội vô tình, đã không nhận mẹ thì thôi, can chi mẹ nỡ lên mà chết, tuổng đã cho con đau lòng.

Mạnh sĩ nguyên cũng phục xuống khóc mà nói rằng :

— Bất hiếu-nữ đã lập-tâm tàn-nhẫn, không chịu nhận mẹ thì thôi, can-cớ phu-nhân lại nỡ lòng mà chết, há chẳng chết uổng lắm ru !

Lệ-minh-đường nghĩ thầm : nay ta không chịu nhận, vạn-nhất thân-mẫu xảy có thế nào thì ta thật là một tội đại bất hiếu !

Bấy giờ thiên-tính làm cho *Lệ-minh-đường* cảm-động, không thể cầm lòng được, liền chạy đến bên cạnh *Hàn* phu-nhân, gọi mà thưa rằng :

— Thân-mẫu ơi ! Bất-hiếu nữ là *Mạnh lệ-quân* đây rồi ! xin thân-mẫu mau-mau tỉnh !

Lệ - minh - đường hai hàng nước mắt chảy xuống dòng dòng. *Mạnh-sĩ-nguyên* thấy *Lệ-minh-đường* chịu nhận, mới trách mắng rằng :

— Con thật tàn-nhẫn quá ! làm quan tại triều trong bấy lâu nay mà không chịu ngỏ cho cha mẹ biết, khiến cho mẹ ngày đêm luống những hồ-nghi.

Hàn phu-nhân bấy-giờ đang ngồi dậy, ôm lấy *Lệ-minh-đường* mà khóc rằng :

— Con làm cho mẹ thương-nhớ trong mấy năm nay, bây giờ mới được gặp mặt.

Vợ *Mạnh-gia-linh* là nàng *Phương-thị* đứng nấp tại phía sau bình-phong, vội-vàng chạy ra, *Mạnh-gia-linh* vực *Hàn* phu-nhân lên ngồi trên giường, lại cuốn cửa màn lên, rồi mọi người bắc ghế xum ngồi xung quanh.

Bàn phu-nhân mừng-rỡ xiết bao cầm tay *Lệ - minh-đường* mà hỏi rằng :

— Xưa nay con vẫn là một người hiếu-nghĩa song-toàn, sao bấy lâu con không nhận cha mẹ đi mà kết duyên cùng *Hoàng - phủ thiếu-hoa* cho trọn lời thề nước. Nay con cứ giả dạng nam-trang, khiến *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* đêm ngày mong đợi, con nghĩ sao cho đành lòng !

Lệ-minh-đường nói :

— *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thật là người có nhơi nói cũ. Chàng quên kẻ thù cản cha mẹ. Con đây là ăn-sự, cũng không bằm mệnh chi cả, chỉ hai cha con cùng nhau bảo tồn cho họ *Lưu*. Cố lẽ nào cái tội phản-nghịch như thế mà chỉ giết một người thôi. Khi tờ chiếu-thư ban xuống, các quan đại-thần đều không phục, ai cũng xui con tiến cung để can ngăn. Con không nỡ phá cái nhân-duyên của chàng, mới bắt thẻ khuyên bảo các quan cho được yên việc...

(Còn nữa).

Dịch giả : NGUYỄN VĂN-LUẬN

Certifié l'insertion

Imprimerie de Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN VĂN-LUẬN